

UTENFOR AKADEMIET

«Utenfor akademiet» er vår nye spalte dedikert til anekdoter, små historier og sitater hentet fra livene til våre kjente (og mindre kjente) og kjære filosofer. Vi vil her dele sider ved livene deres som ikke er fylt med blekk, og vise at (tale) handling ikke står tilbake for det skrevne ord. Fokuset er på underholdningsverdi, men vi vil også vektlegge opplysningsverdi: Å vite at Kant gjerne drakk en flaske vin, at Ayer elsket å danse og at Wittgenstein syntes Moore var en fjott er en del av den filosofiske allmenndannelsen.

Vi er i dette nummeret glade for å kunne presentere Sidney Morgenbesser, en av 1900-tallets store skrønemakere hvis vidd har forbløffet mang en universitetsstudent. De videre spaltene vil bestå av historier hentet fra forskjellige filosofers liv, men det er passende å la en anekdotemakere av Morgenbessers format avfyre startskuddet. Vi mottar alle bidrag med takk, og regner med at leserne gjør sin plikt og deler av sin kunnskap.

Sidney Morgenbesser (1921–2004) var en ruvende skikkelse i amerikansk filosofi. Men i motsetning til de fleste moderne filosofer er han ikke like kjent for det han skrev, som for det han sa. Konfrontert med dette svarte han: «Moses published one book. Then what did he do?» Når såpass mange likevel kjenner ham, er det av samme grunn som vi kjenner Sokrates – noen filosofer skriver interessant, andre er interessante. En av Morgenbessers mange kjente studenter, Robert Nozick, skal ha sagt at han «majored in Sidney Morgenbesser». Før sitt virke ved Columbia University i New York, hvor Morgenbesser tilbrakte mesteparten av sin akademiske karriere, hadde han vært på god vei til å bli rabbiner. Før han kom så langt, ser tvilen ut til å ha ført ham på andre tanker – mange av dem svært underholdende.

En av de mest kjente ga han uttrykk for under et foredrag av språkfilosofen J.L. Austin i 1950-årene. Austin påsto at mens man kan finne mange språk hvor en dobbel nektelse har positiv betydning, finnes det ikke noe språk hvor to positive har en negativ betydning. Etter at Austin hadde sagt dette, kunne man høre Morgenbessers nasale røst fra salen: «Yeah, yeah.» Austin var ikke den eneste som fikk oppleve Morgenbessers vidd kombinert med hans kritiske blikk. Til den kjente behavioristen B.F. Skinner skal han ha undret seg: «Let me see if I understand your thesis: You think we shouldn't anthropomorphize people?»

Ved en annen anledning ble Morgenbesser spurt hva han mente om pragmatisme, en av hans spesialiteter, og

svarte: «It's all very well in theory but it doesn't work in practice.» På spørsmål fra en student om han sa seg enig med Mao i at en proposisjon kan være både sann og usann på samme tid, svarte Morgenbesser: «Well I do and I don't». Kanskje i et forsøk på å la sine studenter trene opp et kritisk blikk, ga Morgenbesser følgende spørsmål på en eksamen: «It is often said that Marx and Freud went too far. How far would you go?»

En annen likhet mellom Sokrates og Morgenbesser var at de brakte filosofi til mannen i gata – og fikk svi for det. Et slikt tilfelle oppsto da han var på vei ut av en T-banestasjon i New York, med en pipe i munnen. En politimann stoppet ham og forklarte at det ikke var tillatt å røyke på T-banen. Morgenbesser forklarte at han skulle forlate T-banen, og at han uansett ikke hadde fyrt opp pipen. Politimannen gjentok forbudet, og Morgenbesser gjentok det han hadde sagt. Politimannen svarte da: «If I let you do it, I'd have to let everyone do it.» Morgenbesser repliserte, slik han ville ha gjort til en kollega: «Who do you think you are, Kant?» Ettersom «Kant» ikke uttales helt ulikt et visst sterkt nedsettende uttrykk på engelsk, måtte Morgenbesser bli med og forklare situasjonen (og filosofien) på politistasjonen.

En annen mye omtalt hendelse inntraff under en protest mot Vietnamkrigen i 1960-årene. Morgenbesser ble slått i hodet av politiet under protesten, og ble i etterkant spurt hvorvidt han syntes behandlingen av ham var «unjust or unfair». Med sin sedvanlige blanding av innsikt og humor svarte han: «Unjust, but not unfair. It was unjust because they hit me over the head, but not unfair because they hit everyone else over the head.»²

Morgenbesser hentet også mange vittigheter fra sin jødiske bakgrunn. Han skal ha sagt at mens ikke-jødisk etikk ofte bifaller prinsippet om at «ought implies can», så praktiserer jødisk etikk at «can implies don't». På spørsmålet «What is Jewish decision theory?» var svaret derfor: «Maximize regrets.» Og om jødisk logikk: «If P, so why not Q?»

Noen uker før sin død, mens han led av ALS, skal han ha sagt til en nær venn: «Why is God making me suffer so much? Just because I don't believe in him?»

NOTER

¹ I god muntlig tradisjon finnes også de overleverte variantene «Yeah, right» og «Yeah, sure».

² Denne blir ofte gjentatt med «unjust» og «unfair» reversert, men Gilbert Harman har korrigert dette på basis av Morgenbessers tenkning om Rawls.